

Nurmeksen kaupunki

HANKINTAOHJE

Kaupunginhallitus 23.10.2023

NURMESEN

NURMES

SISÄLTÖ

1 PERIAATTEET NURMEKSEN KAUPUNGIN HANKINTOJEN KEHITTÄMISESSÄ.....	5
1.1 Hankintojen johtaminen, suunnittelu ja toteuttaminen	5
1.2 Hankintojen suunnitelmallisuuden lisääminen	6
1.3 Innovatiivisuuden ottaminen huomioon hankinnoissa	7
1.4 Yritysyhteistyön lisääminen.....	8
1.5 Sähköisen hankintajärjestelmien käyttäminen.....	8
1.6 Hankinta-asiantuntemuksen lisääminen	9
1.7 Kestävä kehitys, ympäristövaikutukset ja sosiaaliset kriteerit	9
2 HANKINTOJEN KÄYTÄNNÖN OHJEET	10
2.1 Mistä löydän voimassa olevat sopimukset?	10
2.2 Hankinnan arvo määrittää, mistä hankinnasta on kyse	11
2.3 Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen	12
2.4 Hankinnoissa huomioitavia näkökulmia	12
2.4.1 Markkinanäkökulma.....	12
2.4.2 EY:n perustamissopimuksen näkökulma; neljä hankintojen periaatetta	12
2.4.3 Innovaationäkökulma.....	13
2.4.4 Sosiaalinen näkökulma; hankinnoilla työllistäminen	13
2.4.5 Ympäristönäkökulma	14
2.5 Pienhankinnat.....	14
2.5.1 Mikä on pienhankinta?	14
2.5.2 Pienhankintojen avoin menettely	15
2.5.3 Vertailuperusteet ja laatutekijät pienhankinnoissa.....	15
2.5.4 Pienhankinta - Kevyt rajoitettu menettely.....	16
2.6 Hankintoja koskevat menettelytavat	17
2.6.1 Yleiset menettelytavat.....	17
2.6.2 Avoin menettely.....	17
2.6.3 Rajoitettu menettely.....	17
2.6.4 Puitejärjestely	17
2.6.5 Neuvottelumenettely	18
2.6.6 Kilpailullinen neuvottelumenettely	18
2.6.7 Suorahankinta	18
2.6.8 Dynaaminen hankintajärjestelmä.....	19

2.6.9 Innovaatiokumppanuus.....	19
2.6.10 Sähköinen luettelo	19
2.6.11 Sähköinen huutokauppa	19
2.7 Määräajat	19
2.8 Sopimus ja sopimuksenaikainen toiminta	20
2.9 Kaikkiin hankintoihin kuuluvia keskeisiä asioita	20
2.9.1 Tarjoajien kelpoisuuden arviointi.....	20
2.9.2 Tilaajavastuulain edellyttämät toimet	21
2.9.3 Hyödynnä JYSE-ehtoja	21
2.9.4 Siun soten asettamat erityisehdot sote-kiinteistöissä	22
2.10 Hankintapäätös pienhankinnoissa	22
2.11 Hankintapäätös kansallisissa ja EU-hankinnoissa.....	23
2.12 Markkinaoikeuskäsittelystä	24
2.13 Hankinnan keskeyttäminen	24
2.14 Hankintojen puitesopimus	24
3 TIIVISTELMÄ HANKINTAPÄÄTÖKSISTÄ	26

1 PERIAATTEET NURMEKSEN KAUPUNGIN HANKINTOJEN KEHITTÄMISESSÄ

Nurmeksen kaupungin hankintaohjeistus on laadittu käyttäen hyväksi Pohjois-Karjalan hankintatoimen laatimaa hankintojen käytännön ohjeistusta.

Nurmeksen kaupunki tavoittelee hankinnoissa suunnitelmallisuutta ja avoimuutta. Tavoitteiden hahmottamiseksi kaupunginhallitus antaa pääperiaatteet hankintojen kehittämiseksi.

1.1 Hankintojen johtaminen, suunnittelu ja toteuttaminen

Hankinnat nähdään kuntien johtamana ja koordinoimana strategisena toimintona. Hankinnat toteutetaan ammattitaitoisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisina, loppukäyttäjää palvelevina kokonaisuuksina.

Hankinnat toteutetaan siten, että ne perustuvat todelliseen tarpeeseen ja että ne toteutetaan suunnitelmallisesti. Tarjouspyynnössä asetettavilla vaatimuksilla ja sopimusehdoilla turvataan se, että ostettavat tuotteet ja palvelut ovat laadukkaita ja vastaavat hankinnan tarvetta. Vaatimukset asetetaan oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen, jolloin hankinta toteutetaan kokonaistaloudellisesti edullisesti.

Toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi:

Hankintojen pääpaino keskitetään strategisesti tärkeisiin hankintoihin ja hankintoihin, joilla on merkitystä paikallisen elinkeinotoiminnan osalta. Hankintojen tarve suunnitellaan vuosittain talousarvion yhteydessä.

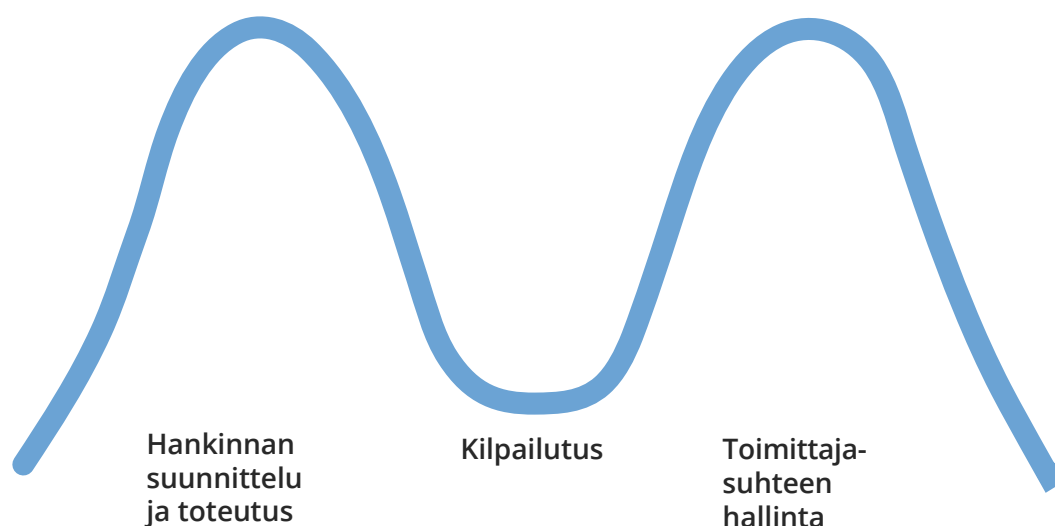
Kaupungin omat tarpeet tuodaan esille Pohjois-Karjalan hankintatoimen valmistellessa yhteishankintoja ja puitesopimuksia.

Hankintojen valintakriteerinä käytetään ensisijaisesti kokonaistaloudellista edullisuutta pelkän hinnan sijasta. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi laatua, hintaa, teknisiä ansioita, esteettisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä, käyttökustannuksia, kustannustehokkuutta, myynnin jälkeistä palvelua ja teknistä tukea, huoltopalveluja, toimituspäivää tai toimitus- tai toteutusaikaa taikka elinkaarikustannuksia. Hankinnat toteutetaan siten, että pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet osallistua kilpailutukseen otetaan huomioon. Hankinnan vaatimukset asetetaan siten, että ne eivät estä pk-yrityksiä osallistumasta kilpailuun. Jos alueella ei ole tuotetta tai palvelua tarjoavia yrityksiä, mahdollistetaan näiden syntyminen.

Kilpailutetun palvelun ja tavaroiden laatua sekä sopimuksenmukaisuutta seurataan aktiivisesti sopimuskauden aikana.

1.2 Hankintojen suunnitelmallisuuden lisääminen

Hankintaprosessissa painopiste pyritään siirtämään kilpailutuksesta hankintojen suunnitteluun ja valmisteluun sekä sopimusaikaiseen seurantaan.

Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi:

Hankintojen suunnittelu ja valmistelu

Hankintojen valmisteluvaiheessa pyritään kuulemaan mahdollisimman laajasti loppukäyttäjiä sekä tehdään markkinakartoitus ja järjestetään markkinavuoropuhelu potentiaalisten toimittajien kanssa. Loppukäyttäjien osallistaminen voi tapahtua esimerkiksi asiakastarve- ja tyytyväisyyskyselyjen, haastattelujen ja ryhmäkeskustelujen ja ideointityöpajojen avulla. Markkinavuoropuhelu voidaan toteuttaa esimerkiksi tiedotustilaisuuden, keskustelutilaisuuden, työpajojen, tietopyyntöjen avulla tai tarjouspyyntöluonnosten kommentoinnilla. Laadukkaan markkinavuoropuhelun jälkeen hankinnat ja varsinkin rakennusurakat voi jakaa luonnollisiin osiin, jolloin erikoistuneemmat ja paikalliset toimijat voivat myös osallistua kilpailutukseen.

Toimittajasuhteen hallinta

Hankintasopimusten noudattamista seurataan aktiivisesti.

Toimittajasuhdetta hallitaan aktiivisesti. Toimittajasuhteen hallinnassa valvotaan toiminnan sopimuksen mukaisuutta muun muassa laadun osalta. Sopimuksen voimassaoloaikana sopimusta seurataan säännöllisesti, seurantaan sisältyy tarkoituksenmukainen loppukäyttäjän osallistaminen ja vuorovaikutus toimittajan kanssa.

1.3 Innovatiivisuuden ottaminen huomioon hankinnoissa

Innovatiivisilla hankinnoilla edistetään uuden liiketoiminnan syntymistä ja mahdollistetaan alueen yritysten liiketoiminnan kehittyminen. Innovatiivisella hankinnalla tarkoitetaan uusien innovatiivisten ratkaisujen edistämistä ja mahdollistamista kilpailutuksissa. Toimenpiteiden ja prosessien sijaan hankitaan lopputulos. Innovatiivinen hankinta voi olla esimerkiksi uusi tapa toteuttaa palvelu, tuotekehitysprojektin hankinta tai uusi ratkaisu. Hankinta voi tarjota kehittämisympäristön ja referenssi- kohteen yrityksen uusille ratkaisuille. Innovatiivinen hankinta edellyttää myös kunnan oman toiminnan ja menettelytapojen ennakkoluulotonta kehittämistä. Innovatiivisia hankintoja voi käyttää esimerkiksi rakennusten hankinnassa, palvelutapojen kehittämisessä, henkilöstökoulutuksissa, liikelahjoissa ja muistamisissa.

Toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi:

Innovatiivisia hankintoja edistetään aktiivisesti. Hankinnoissa pyritään kehittämään innovaatioalustoja ja edistämään hankintojen innovaatiokannusteita. Alkutilanteessa innovaatioalustana toimii normaali markkinavuoropuhelu.

Innovatiivisten hankintojen edistäminen hankinnoista edellyttää huolellista esiselvitysvaihetta, hankintaprosessien ja hankintamenettelyn tuntemusta sekä aktiivista yhteistyötä toimittajan kanssa sopimuskauden aikana. Lisäksi innovatiiviset hankinnat edellyttävät huolellisesta sopimussuunnittelua esimerkiksi riskienjaosta.

Esiselvitysvaiheessa tutustutaan toimittajamarkkinoiden kehitykseen ja tavataan alan toimijoita. Tarjouspyynnön kriteerit ja muut vaatimuksen asetetaan esiselvityksen perusteella niin, että ne mahdollistavat myös innovatiivisten ratkaisujen huomioimisen tarjouskilpailussa.

Pitkäaikaisissa hankinnoissa sopimusehdot asetetaan niin, että alan kehitys voidaan huomioida myös sopimuskauden aikana. Sopimusehdoissa voidaan käyttää kannustimia ja sanktioita, joilla tuetaan innovatiivisuutta.

1.4 Yritysyhteistyön lisääminen

Yritysyhteistyötä hankinnoissa kehitetään yhteistyössä alueen yrittäjäjärjestöjen kanssa. Nurmes ja Pielisen Karjalan kehittämissyhtiö PIKES tekevät yritysyhteistyötä järjestämällä vähintään kerran vuodessa yrittäjien hankintaillaan sekä tarpeen mukaan toimialakohtaisia tilaisuuksia. Hankintaillaissa käsitellään muun muassa seuraavaksi vuodeksi laadittua listausta toteuttavista hankinnoista.

Toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi:

Hankinnoista tiedottaminen

Hankinnoista tiedotetaan aktiivisesti. Pohjois-Karjalan hankintatoimi tiedottaa tulevista hankinnoista hankintakalenterissa. Lisäksi kunnat tiedottavat hankinnoista omien kanaviensa kautta tarkoituksenmukaisella tavalla ja yrittäjäjärjestöt omalta osaltaan omien kanaviensa kautta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarjoajapoolin laajentaminen

Kysyntä on lisääntynyt erityisesti suunnittelupalveluita tarjoavien yritysten palveluista. Tämä on vähentänyt kilpailutuksiin osallistuvien yritysten määrää ja pahimmillaan viivästyttää hankintojen toteuttamisesta. Laadukkaan suunnittelun ja reilun kilpailun takaamiseksi Nurmeksen kaupunkirakennepalveluiden on tiedotettava Nurmeksen tulevista hankinnoista mahdollisimman laajalle yritysjoukolle.

1.5 Sähköisen hankintajärjestelmien käyttäminen

Sähköisten hankintajärjestelmien käyttöönotolla tehostetaan hankintatoiminnan johtamista, raportoinnin kehittämistä sekä talouden ja hankintojen seuranta.

Toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi:

Hankinnat toteutetaan sähköisesti Pohjois-Karjalan hankintatoimen kautta.

Yli 5000 euron pienhankinnat, joissa ei käytetä puitesopimuksia, hankitaan pääsääntöisesti pienhankintaportaalin kautta. Pienhankintaportaalin kautta tehtävien hankintojen yläraja on kyseisen tuotteen kansallisen hankinnan raja.

Kaikki hankintasopimukset viedään sopimuksenhallintajärjestelmään (Dynasty, Cloudia ja pienhankintaportaali), josta ne ovat hankintoja tekevien työntekijöiden saatavilla.

1.6 Hankinta-asiantuntemuksen lisääminen

Hankintaosaaminen on välttämätön osa virkamiehen ammattitaitoa niissä tehtävissä, joihin hankintojen tekeminen kuuluu. Hankintaosaamiseen kuuluu hankintamenettelyjen ja -prosessin tuntemus ja sen toimialan tuntemus, jolle hankinta kohdistuu.

Toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi:

Hankintoja toteuttaville virkamiehille järjestetään mahdollisuus osallistua ammattitaitonsa jatkuvaan kehittämiseen.

Yrittäjille järjestetään tarjouskilpailuihin osallistumiskoulutusta.

1.7 Kestävä kehitys, ympäristövaikutukset ja sosiaaliset kriteerit

Sosiaalisten näkökohtien huomioiminen julkisissa hankinnoissa tarkoittaa sitä, että kunnat ottavat huomioon hankintansa vaikutukset myös laajemmassa yhteiskunnallisessa viitekehyksessä. Yhteiskunnallisia tavoitteita ovat esimerkiksi ympäristönsuojelu, resurssi- ja energiatehokkuuden lisääminen, ilmastonmuutoksen torjunta, innovoinnin sekä työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen. Sosiaalisia hankintoja voidaan edistää hankinnan kohteen määrittelyllä, tarjoajille asetettavilla vaatimuksilla, tarjouksen valintaperusteilla ja hankintasopimuksen ehdoilla. Sosiaalisia näkökulmia hankinnoissa voidaan edistää myös rajaamalla hankinnat työkeskuksille.

Toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi:

Hankintojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon hankinnan vaikutukset ympäristölle ja mahdollisuus tukea kunnanhallituksen linjaamia sosiaalisia tavoitteita. Vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä arvioidaan ne hankinnat, joissa hankintavaiheessa tai sopimuskaudella voi nousta esiin sosiaalisen vastuun kysymyksiä.

2 HANKINTOJEN KÄYTÄNNÖN OHJEET

Tässä koko Nurmeksens kaupunkikonsernia koskevassa hankintaohjeessa, käsitellään hankinta-asioiden käytäntöä tarkemmalla tasolla. Kun olet varmistanut, ettei tarvitsemastasi palvelusta, urakasta tai tavarasta ole voimassa olevaa sopimusta, tulee tunnistaa, millaisesta hankinnasta on kysymys; onko kyseessä kansallinen, EU- vai pienhankinta? Ohje pyrkii vastaamaan, miten sitten edetään. Nurmeksens kaupungin kaikissa hankinnoissa on huolellisesti noudatettava hankintalainsäätöä.

2.1 Mistä löydän voimassa olevat sopimukset?

Jokaisella Nurmeksens kaupungin työntekijällä on tietokoneen työpöydällä seuraava kuvake:

Kyseistä kuvaketta klikkaamalla pääsette katsomaan ja hakemaan kaikkia Pohjois-Karjalan hankintatoimen kilpailuttamia sopimuksia, joihin Nurmeksens kaupunki kuuluu. Kyseessä on ns. katseluoikeus, eli ohjelmaa käytettäessä ei ole pelkoa esim. siitä, että tulisi vahingossa poistaneeksi tietoja. Hankintaohjeen liitteenä on ohjelman pikakäyttöohjeet. Useimmista vuosisopimuksista löytyy Yleisesittely/Hankintatiedote, jolla on haluttu helpottaa tilaajia. Tarvittaessa voit kysyä sopimuksista aina myös hankintatoimesta: hankinta@jns.fi.

HUOM! Ohjelmaan kirjautuessa ei tarvita tunnuksia, vaan klikataan kohdasta "Kirjaudu domain tunnuksilla (Pohjois-Karjalan hankintatoimi)". Muut kentät jäävät siis tyhjiksi.

2.2 Hankinnan arvo määrittää, mistä hankinnasta on kyse

Hankintalainsäädännön keskeisenä tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä avaamalla julkisia markkinoita kilpailulle ja hyödyntämällä julkisessa palvelutuotannossa markkinoilla olevaa tarjontaa. Menettelytapasäännöksillä on pyritty edistämään avointa kilpailua sekä varmistamaan tarjouskilpailun osallistuvien toimittajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu.

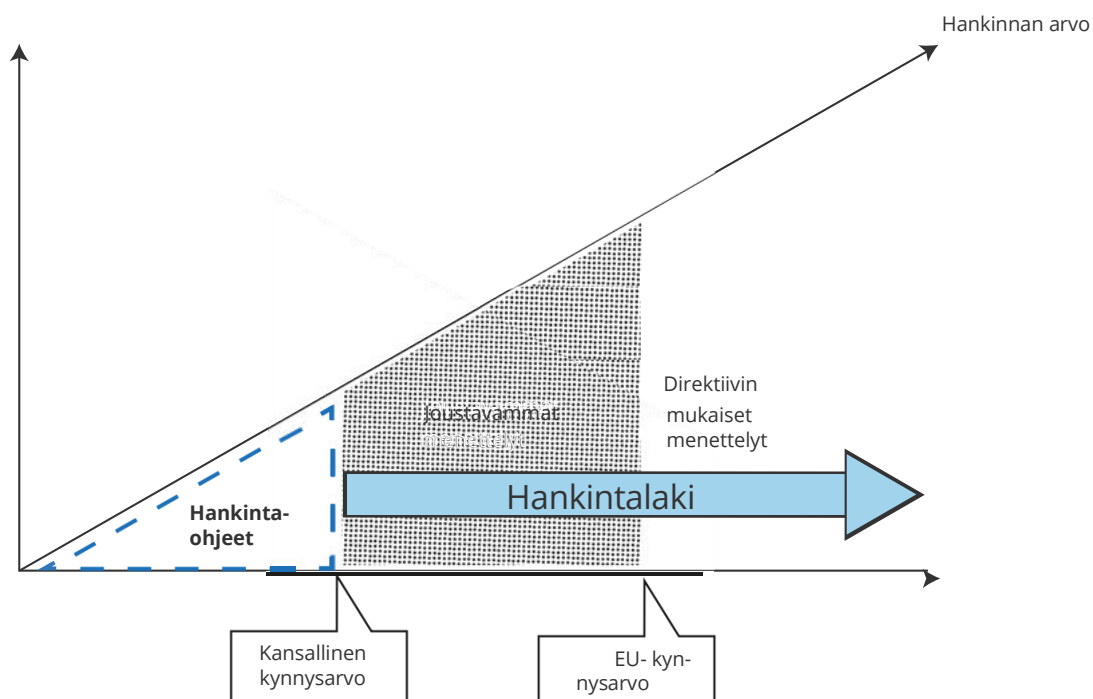
Kaikissa hankinnoissa tulee noudattaa (myös pienhankinnoissa, vaikka ne eivät kuulu hankintalain soveltamisalaan), EY:n perustamissopimuksen mukaisia avoimuus, tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä suhteellisuus -periaatteita.

Kansalliset kynnyсарvot (ilman arvonlisäveroa) 1.1.2022 alkaen:

Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut:	60 000 €
Sosiaali- ja terveystalain palvelut (hankintalain liite E kohdat 1–4):	400 000 €
Muut erityiset palvelut (liite E kohdat 5–15):	300 000 €
Käyttöoikeussopimukset:	500 000 €
Rakennusurakat:	150 000 €

Erityisalojen hankintalaissa ei ole kansallisia kynnyсарvoja; erityisalojen hankintalaki tulee sovellettavaksi vain EU:n direktiiveihin perustuvat kynnyсарvot ylittäviin erityisalojen hankintoihin.

Aina ajantasaiset kynnyсарvot nähtävillä esim. osoitteessa www.hankinnat.fi.

Kuva 1. Hankinnan arvo ja hankintalain soveltaminen

Kaupunginhallitus suosittelee, että kansallisen kynnyсарvon ylittävät hankinnat ja EU-hankinnat tehdään aina Pohjois-Karjalan hankintatoimen kautta. Tuotteiden loppukäyttäjillä ja tilaajilla on tällöinkin merkittävä rooli prosessissa hankinnan sisällön ja vertailuperusteiden määrittäjänä.

Alle kansallisten kynnysarvojen jäävät hankinnat, joilla ei ole puitesopimuksia ovat pienhankintoja. Nurmeksien kaupunginhallitus ohjeistaa, että alle 5000 euron pienhankinnat voi toteuttaa suoraan hankintana ja ilman viranhaltijapäätöksiä mutta yli 5000 euron pienhankinnoista tehdään viranhaltijapäätös ja hankinnat tehdään pääsääntöisesti pienhankintaportaalien kautta.

2.3 Hankinnan ennakkoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakkoidun arvon laskemisella selvitetään, onko kyseessä pienhankinta, kansallinen hankinta vai EU-hankinta. Ennakoidun arvon laskentasäännöillä pyritään estämään hankintojen pilkkominen ja ilmoitusvelvollisuuden kiertäminen. Vaikka pienhankintoja ei lähtökohtaisesti voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, kysymys hankinnan jakamisesta osiin keinotekoisesti ja lain soveltamisen välttämiseksi on markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluva asia. Markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa toistuvat pienhankinnat, jotka selkeästi ovat pilkkottuja. Keinotekoinen hankintojen pilkkominen hankintarajan alittamiseksi on siis kiellettyä.

Hankinnan arvon laskemisen perustana on koko hankintasopimuksen voimassaolon hankintojen kokonaisarvo mukaan lukien mahdolliset optiovuodet.

2.4 Hankinnoissa huomioitavia näkökulmia

2.4.1 Markkinanäkökulma

Hyvä markkinatuntemus mahdollistaa hyvien hankintojen tekemisen. Markkinatuntemus antaa myös edellytykset tarkoituksenmukaisten hankintamenettelyjen valinnalle ja niiden soveltamiselle erityyppisissä hankinnoissa.

Hankintayksikön ajankohtainen tieto markkinoilla olevasta tarjonnasta ja potentiaalisista toimittajista tulisi olla keskeinen ohjaava tekijä, jonka pohjalta arvioidaan mahdollisen hankinnan julkisen ilmoittamisen tarve ja laajuus sekä päätetään kuinka monelta ja miltä toimittajilta tarjouksia pyydetään. Em. kuvattua ”markkinakartoitusta” tai ”markkinavuoropuhelua” voi tehdä pienhankintojen osalta melko vapaasti, esimerkiksi tiedustelemalla sähköpostitse/puhelimitse tai järjestämällä toimittajatapaamisia ja kertomalla tulevista hankinnoista hankintailloissa tai muissa tilaisuuksissa. Kansallisissa ja EU-hankinnoissa on hyvä julkaista tietopyyntö julkisten hankintojen palvelussa -Hilmassa. Tärkeää on, että toimitaan mahdollisimman avoimesti. Päämääränä on oltava todellisen kilpailun aikaansaaminen, joten potentiaalisten tarjoajien määrä on oltava riittävä.

Myös tulevista hankinnoista kannattaa ilmoittaa ajoissa. Hankintakalenteri.fi/jns- toimittajaportaalien ”tulevat hankinnat” -osiota ylläpitää Pohjois-Karjalan hankintatoimi. Siellä Pohjois-Karjalan kuntien on mahdollista ilmoittaa kaiken kokoisista hankinnoista.

2.4.2 EY:n perustamissopimuksen näkökulma; neljä hankintojen periaatetta

EY:n perustamissopimuksen mukaiset avoimuus, tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä suhteellisuusperiaatteet koskevat myös kansalliset kynnysarvot alittavia hankintoja. Periaatteet on kirjattu kansalliset kynnysarvot ylittävien hankintojen osalta hankintalakiin.

Avoimuusperiaate toteutuu, kun sovellettavista hankintamenettelyistä, hankintatoimen

yleisistä strategioista ja tavoitteista tiedotetaan avoimesti. Tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu edellyttää, että tarjousmenettelyn kaikissa vaiheissa ehdokkaita ja tarjoajia kohdellaan samalla tavalla. Oikeuskäytännössä syrjimättömyysperiaatteen on tulkittu myös tarkoittavan sitä, että hankinnalle asetetut vaatimukset eivät saa olla paikallisia tai tiettyä aluetta tai yritystä suosivia. Tarjouspyynnössä ei esimerkiksi voi mainita, että haluamme nurmeslaisen toimittajan. Syrjimättömyysperiaatteen toteutumista edistetään myös tiedottamalla avoimesti sovellettavista menettelytavoista. Suhteellisuusperiaatetta tulee soveltaa silloin kun arvioidaan kilpailuttamisvelvoitetta ja kansallisia kynnyksiarvoja. Suhteellisuusperiaate edellyttää, että hankintamenettelyn vaatimukset ovat oikeassa suhteessa tavoiteltavan päämäärän kanssa. Tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten ja ehtojen tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan luonteeseen nähden.

2.4.3 Innovaationäkökulma

Hankintayksiköt voivat kannustaa yrityksiä kehittämään osaamistaan, uusia tuotteita, palveluja ja menettelytapoja julkisten hankintojen kautta. Julkiset hankinnat ovat parhaimmillaan merkittävä kuntien ja yritysten innovaatioiden moottori. Tuotteiden ja palveluiden kehittämismvastuu ja sitä tukevien yhteistyömallien kehittäminen voidaan sisällyttää hankintojen kilpailuttamiseen ja hankintasopimuksen ehtoihin.

Hankintayksikkö voi esimerkiksi kuvata tarjouspyynnössään toivotun lopputuloksen, muttei ota kantaa tapaan, jolla siihen päästään. Näin markkinoilla on mahdollisuus esittää omia, mahdollisesti innovatiivisia tapojaan toteutuksesta ja synnyttää uudenlaista palvelutoimintaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö tällaisissakin tapauksissa kerrota jo tarjouspyynnössä valintaperusteita. Monesti uusien tuotteiden tai palveluiden markkinoille pääsy estyy, koska hankinta on "kriteerisoitu" liian tarkasti.

2.4.4 Sosiaalinen näkökulma; hankinnoilla työllistäminen

Nurmesen kaupunki tekee paljon työtä työttömyyden vähentämiseksi. Hankinnoilla voidaan edesauttaa työllisyyttä ja työharjoittelupaikkojen syntymistä. Kaupunginhallitus suosittelee, että aina kun mahdollista, hankintoihin kytketään työllistäminen tai työssäoppimispaikat; tarjouspyynnössä voidaan edellyttää, että voittava/voittavat toimittajat työllistävät työttömän työnhakijan. Vaihtoehtoisesti työllisyyskriteeri voi olla pisteytettävä asia; mikäli työllistää työttömän esimerkiksi kuudeksi (6) kuukaudeksi, saa vertailussa 5 pistettä. Mikäli tarjoaa harjoittelupaikan tms. opiskelijalle, saa 2 pistettä. Eli velvoite tai pisteytys voi olla suhteutettu pituuteen ja vaatimusaste voi vaihdella. Sosiaalinen työllistäminen ei kuitenkaan saa rajautua vain nurmeslaisen työllistämiseen, vaan työllistetyn kotikunnan pitää voida olla muukin.

HUOM. Sosiaalisen kriteerin käyttö vaatii ehdottomasti hyvää markkinatuntemusta. Voi olla kohtuuton vaatimus yhden henkilön yritykselle tai hyvin pienessä hankkeessa, että hankinnan toteuttamiseksi tulisi työllistää työtön henkilö. Tulee siis katsoa tarkkaan, millaiseen hankintaan kriteeri soveltuu. Erilaisia variaatioita voi kysyä hankintatoimesta; hankinta@jns.fi.

2.4.5 Ympäristönäkökulma

Hankinnoissa on hyvä ottaa huomioon myös ympäristöasiat - aina kun mahdollista. Ne voidaan ottaa huomioon vähimmäisvaatimuksina tai valintaan vaikuttavina arvioitavina asioina. Joillakin toimialoilla, kuten kuljetushankinnoissa ympäristöasioiden huomioiminen on pakollista. Lisäksi kaupungin tavoitteet HINKU-kuntana velvoittavat ottamaan ympäristöasiat huomioon kansallisissa ja EU-hankinnoissa. Ympäristöasioiden huomioimisesta voidaan pyytää liittämään tarjoukseen selvitys.

2.5 Pienhankinnat

2.5.1 Mikä on pienhankinta?

Mikäli hankinnan kohdetta ei voida hankkia jo olemassa olevien sopimusten puitteissa tilaamalla, eikä hankinnan kokonaisarvo ylitä kansallista kynnysarvoa, kyseessä on pienhankinta.

Koska pienhankinnat eivät kuulut hankintalain soveltamisalaan, niiden tekemisen menettelytapoja ei ole säädelty. 1.1.2017 voimaan astuneessa uudessa hankintalaissa on asetettu kuitenkin tavoitteeksi, että myös pienhankinnat ”järjestetään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin” eli nekin julkaistaisiin mahdollisimman avoimesti.

Pienhankinnan tarkastelu hyvän hallinnon näkökulmasta tekee viimeistään tyhjäksi toiveet siitä, että kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat voisi aina automaattisesti tehdä suoraan hankintana, eikä niitä tarvitsisi kilpailuttaa lainkaan. Hallintolaki edellyttää myös, että kansallisten kynnysarvojen alittavissa hankinnoissa on pyrittävä huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.

Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Nurmeksien kaupunginhallitus suosittelee, että yli 5000 euron pienhankinnat julkaistaan pienhankintaportaalilla – avoimesti, aina kun aikataulun osalta on mahdollista. Vaikka pienhankintojen menettelyjä ei hankintalaissa säännellä, myös näiden hankintojen taustalla on hallintolain, kuntalain ja hallintosäännön määräämä ohjeisto. Käytännössä pienhankinnat eivät eroa paljoakaan kansallisista hankinnoista.

Pienhankintapalvelun laaja käyttöönotto helpottaa myös nurmeslaisten yritysten mahdollisuuksia saada tietoa muualla avoimena olevista tarjouspyynnöistä, kun järjestelmän käyttö tulee tutuksi oman kaupungin hankinnoista.

Kansallisen kynnysarvon alittavissa rakennusurakoissa kilpailuttamistarve on arvioitava tapauskohtaisesti kiinnittäen huomiota hankkeen luonteeseen, suunnittelutarpeeseen, toimintaympäristöön jne.

Erilaisten hankkeiden ja projektien tulee huomioida pienhankinnoissaan mahdolliset rahoittajien antamat ohjeet ja hankintarajat. Ne voivat olla paljon pienemmät kuin mainittu 5000 euroa.

Kun hankintayksikkö ryhtyy suunnittelemaan hankintaa ja valitsemaan hankintamenettelyä, on sen huomioitava:

- Hankinnan luonne, onko kyseessä
 - o Moniulotteinen palveluhankinta vai teknisesti helposti määriteltävissä oleva perustuote (ns. bulkkitarvike)
- Laatutekijöiden merkitys
 - o Onko hinnan lisäksi muita valintaperusteita
- Markkinoilla oleva tarjonta

2.5.2 Pienhankintojen avoin menettely

Yleisimmin käytetty ja avoimuusperiaatteen mukaisesti suositeltavin vaihtoehto on myös pienhankinnoissa avoin menettely. Avoimessa menettelyssä kaikki hankinnasta kiinnostuneet tarjoajat voivat tehdä tarjouksen ja kaikki otetaan mukaan tarjouskilpailuun. Avointa menettelyä suositellaan käytettäväksi erityisesti tilanteissa, joissa hankintayksiköllä on vain rajallisesti tietoa tarjoajista ja tarjonnasta markkinoilla.

Käytännössä avoimessa menettelyssä lähetetään tarjouspyyntöasiakirja ja mahdolliset liitteet sähköisesti pienhankintaportaalin kautta. Pohjois-Karjalan hankintatoimi hallinnoi pienhankintaportaalia. Käyttäjätunnuksia ja opastusta pienhankintoihin saa ottamalla yhteyttä osoitteeseen hankinta@jns.fi. Avoimena julkaistut pienhankinnat näkyvät tarjoajille osoitteessa <http://www.pienhankintapalvelu.fi>.

2.5.3 Vertailuperusteet ja laatutekijät pienhankinnoissa

Hankinnan luonne pitkälti ohjaa, minkä sisältöinen tarjouspyynnön tulee olla. Koska pienhankinnoissa tavoitellaan yksinkertaisia ja kustannustehokkaita menettelyjä, myös tarjouspyyntöön sisältyviä laadullisia ym. vertailuperusteita on hyvä käyttää harkiten. Mitä enemmän vertailuperusteita tarjouspyyntöön sisällytetään, sitä suurempi työmäärä hankinnassa on oletettavissa. Yleensä korkeintaan kaksi laadullista arvioitavaa seikkaa riittää.

Vaikka pienhankinnoissa pyritään kevyisiin menettelyihin, ei se tarkoita, ettei myös laadullisiin tekijöihin tulisi kiinnittää huomiota. Laatutekijät tulevat toki huomioiduksi myös siten, että hankinnan minimivaatimustaso eli ns. vähimmäisvaatimukset määritellään tarkasti hankinnan kohteen kuvauksessa ja teknisissä erittelyissä. Tällöin hinta voi olla ainoa vertailuperuste. Mitä paremmin hankkija on perehtynyt markkinoilla olevaan tarjontaan ja tunnistanut omat tarpeensa, sitä helpompaa laadulliset tekijät on sisällyttää hankinnan kohteen kuvaukseen ja minimivaatimuksiin.

Hankintaprosessi pääpiirteittäin pienhankintojen avoimessa menettelyssä:

- **Hankinnan kohteen määrittely** (pienhankintaportalissa valmiina täytettäviä kenttiä)
- **Tarjouspyynnön tekeminen ja lähettäminen**
 - o Tarjouksen tekemiseen varattava riittävä aika on suhteutettava hankinnan luonteeseen. Hankinnan luonne ohjaa, minkä sisältöinen tarjouspyynnön pitää olla
 - o Hankinnan kokoon suhteutetut soveltuvuusperusteet määriteltävä tarjouspyynnössä, hinta voi olla ainoa vertailuperuste (ks. kohta 4)
- **tarjouspyynnöt toimitetaan tarjoajille sähköisen pienhankintaportalin kautta**, johon tarjoaja jättää tarjouksensa, vastuu tarjouksen lähettämisestä määräaikaan mennessä on tarjoajalla
- **Soveltuvuuden arviointi** (kun tarjousaika ohi)
 - o ilmoitettuja hankinnan kohteeseen suhteutettuja soveltuvuusperusteita käyttäen
- **Tarjousten vertailu**
 - o vertailu pelkän hinnan perusteella (tarkka hankinnan kohteen kuvaus, joka sisältää myös halutun laadun tason määrittelyn) tai kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailu; valintaperusteet tärkeysjärjestyksessä tai pisteytys (pisteytys tai laadulliset vertailuperusteet, joiden tulee olla yksiselitteisiä jolloin vertailu on niiden perusteella yksinkertaista, vertailuperusteet avattava jo tarjouspyynnössä)
- **Hankintapäätös ja tiedoksianto**
 - o Hankintapäätöksestä tulee vähintään käydä ilmi hankintayksikön tietojen lisäksi asianosaiset (tarjonnot), tarjoushinnat ja mahd. pisteet sekä valinnan perustelut ja sijoitusjärjestys (sähköisen portaalin kautta tiedot käytännössä näkyvillä vertailutaulukossa)
 - o Sähköisellä pienhankintaportalilla voidaan ja kannattaa tehdä hankinnan tiedoksianto, vaikka itse päätös olisi tehty Dynastyllä

2.5.4 Pienhankinta - Kevyt rajoitettu menettely

Kevyt rajoitettu menettely tarkoittaa sitä, että menettelyssä pyydetään tarjouksia etukäteen hyväksi ja luotettaviksi arvioiduilta toimittajilta (vähintään kolmelta) sen sijaan, että tarjouspyyntö olisi julkisesti avoinna esim. pienhankintapalvelussa. Menettely edellyttää erityisen hyvää markkinakartoitusta, että menettelyn piiriin valikoituu riittävästi ja soveltuvia tarjoajia, joilla on tarjota haluttua tuotetta/palvelua.

Tarjoajien rajaamisoikeus perustuu siihen, että tarjousten määrän kasvaessa myös hankintaprosessin välilliset kustannukset kasvavat ja vaikuttavat suoraan kilpailutuksesta saatavissa olevaa hyötyyn.

Kevyt rajoitettu menettely noudattaa em. avoimen menettelyn kaavaa kaikilta muilta osin, paitsi tarjouspyynnön lähettämisessä; Tarjouspyyntö lähetetään suoraan valikoituille tarjoajille (sähköpostiosoitteisiin) sähköisen pientarjousportaalin kautta. Kevyessä menettelyssäkin on huomioitava, että tarjoajille on annettava tasapuolinen ja riittävä aika tarjouksen laskemiseen. Jos kevyttä menettelyä käytetään yli 5 000 euron hankinnoissa, on hankinnasta tehtävä kirjallinen viranhaltijapäätös.

2.6 Hankintoja koskevat menettelytavat

2.6.1 Yleiset menettelytavat

Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat tulee aina ilmoittaa HILMA-palvelussa. Lisäksi EU-ilmoitukset tulee ilmoittaa TED-tietokannassa EU-laajuisesti. Vaikka nämä hankinnat tehdäänkin aina yhteistyössä Pohjois-Karjalan hankintatoimen kanssa ja julkaisu tapahtuu sähköisen järjestelmän kautta, on tilaajan edustajan hyvä tietää lain sallimia menettelytapoja ym. hankintaan vaikuttavia tekijöitä.

Menettelysäännöt koskevat vain EU-hankintoja, mutta käytännössä alla lyhyesti esiteltyjä menettelyjä sovelletaan myös kansallisiin hankintoihin.

2.6.2 Avoin menettely

Avoin menettely on ylivoimaisesti eniten käytetty hankintamenettely kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa. Siinä kaikki voivat jättää tarjouksen. Hankintailmoitukset ovat tarjoajien saatavilla hilma.fi -palvelussa.

2.6.3 Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä osallistumishakemuksen jättäneistä tarjoajista valitaan tarjoajat. Tarjoajien valinnassa tulee olla perusteet. Myös tarjoajien valinnasta voi valittaa. Uuden hankintalain mukaan kaikki hankinta-asiakirjat on oltava saatavilla jo julkaisupäivänä. Tämän vuoksi menettelyä voi käyttää jatkossa vain, kun tiedossa paljon tarjoajia. Pientarjousmenettelyssä rajoitettua menettelyä voidaan käyttää siten, että tarjouspyynnöt lähetetään suoraan valitulle joukolle toimittajia ilman osallistumishakemuksia.

2.6.4 Puitejärjestely

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan sopimusta, jossa ei tiedetä tarkkaan hankittavia määriä tai täsmällisiä tuotteita. Esimerkiksi kalusteiden sopimus on puitesopimus. Sopimuskausi voi olla lain mukaan korkeintaan 4 vuotta. Tarjouspyynnössä on määriteltävä toimittajamäärä (monta valitaan) ja sopimuksenaikainen toimintamalli; ostetaan eniten pisteitä saaneelta, halvimmalta vai "minikilpailutetaanko"?

2.6.5 Neuvottelumenettely

Edellyttää tarjouspyynnön jo osallistumishakemuksia pyydetessä (tarjouspyyntöä voi tarkentaa hankinnan edetessä). Ilmoitettava, millä perusteella tulee valituksi jatkoon. Osallistumishakemuksista valitaan vähintään kolme toimittajaa, joiden kanssa neuvotellaan. Vähimmäisvaatimuksista ei saa neuvotella myöhemmin, siksi alustavassa tarjouspyynnössä kannattaa kuvata enemmänkin hankinnan tavoite. Nykyisin käyttö mahdollista aina paitsi ostettaessa ns. tusinatavaraa.

2.6.6 Kilpailullinen neuvottelumenettely

Menettely aloitetaan kuten neuvottelumenettelykin pyytämällä osallistumishakemuksia. Jo tässä vaiheessa tulee kuitenkin ilmoittaa haarukka (pisteityksen painoarvo prosentteina) lopullisen tarjouspyynnön valintaperusteista. Osallistumishakemuksista valitaan vähintään 3 toimittajaa, joiden kanssa neuvotellaan, tarvittaessa useita neuvottelukierroksia. Lopullinen tarjouspyyntö luodaan vasta neuvottelujen edetessä tai niiden jälkeen. Voidaan neuvotella esimerkiksi toimintamallista, kustannusten korvattavuudesta. Erityisen toimiva menettely on silloin, kun ei tiedetä hankinnan toteutustapaa lainkaan vaan haetaan ideoita markkinoilta.

2.6.7 Suorahankinta

Tämän hankintaohjeistuksen mukaisesti hankintoja ei tarvitse kilpailuttaa, jos arvonlisäveroton arvo on alle 5000 euroa eikä puitesopimusta ole.

Muutoin suorahankinnan käyttömahdollisuus hyvin rajautuu seuraaviin vaihtoehtoihin:

1. Ei ole saatu lainkaan tarjouksia. Lisäedellytyksenä on, että alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta
2. Vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan, koska kilpailu ei ole teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä mahdollista toteuttaa. Lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta.

Tehdystä EU-kynnysarvon ja kansallisen kynnysarvon ylittävästä suorahankinnasta voi (ja kannattaa) ilmoittaa Hilmassa. Ilmoittaminen vapauttaa sopimuksen tehottomuudelta, jos suorahankinnan perusteet eivät olisi täyttyneet. Suorahankinnan ilmoittamisen tarkoitus on vähentää laittomia suorahankintoja ja tehdä toiminnasta avoimempaa. Mikäli suorahankinnasta on ilmoitettu, valitus on tehtävä 14 pv kuluessa tiedoksiannosta, muutoin valitusaika voi olla jopa 6 kk.

Sote-hankinnoissa suorahankintaa voidaan käyttää yksittäisissä tapauksissa sosiaali-, terveys- tai koulutuspalvelujen hankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen, neuvottelumenettelyn käyttö tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

Suorahankintoja ja hankintoja yleensä valvoo Suomessa Kilpailu –ja kuluttajavirasto.

2.6.8 Dynaaminen hankintajärjestelmä

Muistuttaa puitejärjestelyä, mutta toisin kuin puitejärjestelyssä, dynaamisessa hankintajärjestelmässä uusia tarjoajia voi tulla koko sopimuskauden ajan (Hilmassa avoin ilmoitus jatkuvasti). Toteutetaan sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta.

2.6.9 Innovaatiokumppanuus

Käytännön menettelynä on tarjousperusteinen neuvottelumenettely. Tuotekehityksen ja tuotteen hankinta samassa: kehittämistyön kilpailutuksen voittaja voi saada suoraan myös kehitystyöhön perustuvan sopimuksen itselleen. Tuotekehityksen vuoksi voi kestää prosessina jopa vuosia.

2.6.10 Sähköinen luettelo

Sähköistä luetteloita voidaan käyttää puitejärjestelyssä tai dynaamisessa hankintajärjestelmässä. Useamman kuin yhden toimittajan kanssa tehdyssä puitejärjestelyssä kilpailuttaminen tapahtuu päivitettyjen luetteloiden perusteella.

2.6.11 Sähköinen huutokauppa

Hankinta toteutetaan sähköistä huutokauppaohjelmistoa hyväksikäyttäen. Huutokauppaan osallistuvia tarjoajia rajataan tekemällä välipäätös, jossa valitaan itse huutokauppaan otettavat tarjoajat. Voidaan käyttää avoimessa, rajoitetussa, neuvottelumenettelyssä, minikilpailutuksissa sekä dynaamisessa hankintajärjestelmässä; sähköinen huutokauppa ei ole itsenäinen menettely vaan vaatii pohjaksi jonkun edellä mainituista menettelyistä.

2.7 Määräajat

Tarjousajan määräaika on säännelty ainoastaan EU-hankinnoissa, ks. taulukko. Pienhankinnoissa ja kansallisissa hankinnoissa tarjousajan tulee olla ”kohtuullinen”. Käytännössä kansallisissa hankinnoissa käytetään yleisesti 21 päivän mittaista tarjousaikaa johtuen markkinaoikeuden linjauksista.

YLI EU-KYNNYSARVON	Ei ennakkoilmoitusta		Ennakkoilmoitus julkaistu (väh. 35 pv ennen hankintailmoitusta)	
	Ilmoitus sähköisesti	Ilmoitus ja asiakirjat sähköisesti	Ilmoitus sähköisesti	Ilmoitus ja asiakirjat sähköisesti
Avoin menettely	35 pv	30 pv	15 pv	15 pv
Rajoitettu menettely, neuvottelumenettely, kilpailullinen neuvottelumenettely				
-osallistumishakemuksen jättäminen	30 pv	30 pv	30 pv	30 pv
-tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	30 pv	25 pv	10 pv	10 pv

2.8 Sopimus ja sopimuksenaikainen toiminta

Pienhankinnoissa erillisen sopimuksen tekemisen tarkoituksenmukaisuutta on harvittava tapauskohtaisesti. Jos erillistä sopimusta ei laadita, on syytä varmistaa, että hankinnan keskeiset ehdot ilmenevät hankinnan asiakirjoista. Tavara- tai laitehankinnassa sopimuksen voi korvata pienhankintaportalissa hankinnan toimeksiannolla (tilaus).

Kansallisissa ja EU-hankinnoissa suositellaan, että sopimusluonnos olisi jo tarjouspyynnön liitteenä. Sopimusasiakirjat tulee laatia huolellisesti. Käytännössä ei kuitenkaan voi muuttaa tarjouspyynnössä mainittuja ehtoja tai lisätä niitä.

Seuraa sopimusta ja tee tarvittavat toimenpiteet, mikäli niitä on ilmoitettu käytettävän, esim. reklamaatiot, sopimussakko ja tarvittaessa sopimuksen purkaminen. Mikäli sopimuksessa on käytössä bonus/sanktio – malli, tulee niiden täytäntöönpanosta huolehtia.

Sopimusaikanakin on tärkeää pitää yllä jatkuvaa vuoropuhelua. Sopimukset ovat molemmin puolin sitovia. Myös toimittaja voi vaatia korvausta sopimuksen ohittamisesta. Tilaajien tulee tarkistaa ostopaikat sopimushallinnan ohjelmasta tai hankintatoimesta.

2.9 Kaikkiin hankintoihin kuuluvia keskeisiä asioita

2.9.1 Tarjoajien kelpoisuuden arviointi

Hankinnoissa voidaan sisällyttää jo tarjouspyyntöön soveltuvuusehtoja niin tarjoajien kelpoisuudesta kuin itse hankinnan kohteesta.

Soveltuvuuden tarkastamista voidaan helpottaa ja keventää siten, että tarjoajilta ei edellytetä asetettuihin ehtoihin liittyvien asiakirjojen ja todistusten toimittamista tarjouksen yhteydessä. Tarjoajan tulee kuitenkin vakuuttaa soveltuvuusehtojen täyttyminen tarjousvaiheessa. Tarjouskilpailun voittajalta tulee pyytää soveltuvuustodistukset nähtäväksi viimeistään ennen sopimuksen allekirjoittamista. Monesti kyseiset asiat selvitetään jo ennen hankintapäätöksen tekoa, jolloin vältetään mahdollisilta hankintaoikaisuilta.

EU-hankinnoissa tarjoajat ilmoittavat pakolliset poissulkemisperusteet (rikostuomiot ym.) Yhteiselle eurooppalaisella hankinta-asiakirjalla ESPD:llä. Sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä lomake on integroitu ohjelmaan ja siitä huolehtii hankintatoimi. Voittavalta tai voittavilta toimijoilta pyydetään rikosrekisteriotteet, joilla todetaan että poissulkemisperusteita ei ole.

2.9.2 Tilaajavastuulain edellyttämät toimet

Myös pienhankinnoissa tulee huolehtia tilaajavastuulain edellyttämistä toimista eli yhteiskunnallisten- ja työnantajavelvoitteiden noudattamisesta. Tilaajavastuulaki koskee yli 9 000 euron palveluhankintoja ja rakennusurakoita tai kun työ kestää yli 10 pv (alihankkijan tiloissa). Tilaajavastuulaki ei koske tavara- ja laitehankintoja. Jos tavara-hankinnan sopimukseen sisältyy esimerkiksi hyllytystä, käyttökoulutusta tai muuta vastaavaa palvelua, niin tilaajavastuulaki tulee sovellettavaksi. Pelkkä toimituksen kuuluminen tavara- ja laitehankintaan ei aiheuta tilaajavastuulain soveltamista. Todistukset voi tarkastaa hankintapäätösvaiheessa tai viimeistään ennen hankintasopimuksen allekirjoitusta. Mikäli kyseessä on pidempi sopimus, tulee tilaajavastuulain edellyttämät todistukset tarkastaa 12 kk välein. Myös pienhankinnoissa kannattaa hyväksyä ko. todistusten sijaan RALA- raportti (urakat) tai Tilaajavastuu.fi -raportti.

Tilaajavastuulain edellyttämät todistukset ovat:

- Selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintärekisteriin ja työnantaja-rekisteriin sekä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin
- Kaupparekisteriote tai kaupparekisteristä muutoin saadut kaupparekisteriotetta vastaavat tiedot
- Selvitys siitä, ettei yrityksellä ole verovelkaa (tai viranomaisen antama selvitys verovelan määrästä ja voimassa oleva maksusuunnitelma)
 - Todistukset työntekijöiden eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta (tai selvitys siitä, että eräänntyneitä vakuutusmaksuja koskeva maksusuunnitelma on tehty)
- Selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista
- Selvitys työterveyshuollon järjestämisestä
- Rakennusalalla lakisääteisen tapaturmavakuutuksen järjestämisestä

Sähköisessä pienhankintaportalissa kaikki em. kohdat ovat lyhennettyinä versioina jo valmiiksi kirjattu lukuun ottamatta lakisääteistä tapaturmavakuutusta, joka koskee siis vain rakennusala.

2.9.3 Hyödynnä JYSE-ehtoja

Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot eli JYSE 2014 -ehdot ovat erikseen tavara- ja palveluhankinnoille. Pienhankinnan tarjouspyynnössä JYSE-ehtoihin viittaamalla hankintayksikkö tulee sopia monesta hankintaan ja sopimuksen aikaiseen toimintaan liittyvästä asiasta ja erikoistilanteesta. Ehdot ovat kohtuulliset niin hankintayksiköille kuin tarjoajillekin. Esim. JYSE 2014 - ehtojen mukaan hinta on kiinteä ainoastaan ensimmäiset 12 kuukautta, minkä jälkeen sopijapuolet voivat ehdottaa palvelun yleistä kustannuskehitystä vastaavaa hinnanmuutosta.

Tulee huomioida, että kaikki JYSE-ehdoista poikkeavat, tarjouspyynnössä mainitut asiat ohittavat ehdot esimerkiksi lauseella: "Hankinnassa noudatetaan JYSE 2014 Palvelut/Tavarat -ehtoja muilta kuin erikseen mainituilta osin". Rakennusurakoissa käytetään yleisesti YSE1998 -ehtoja.

2.9.4 Siun soten asettamat erityisehdot sote-kiinteistöissä

Siun sote on antanut tartuntatautilain (1227/2016) mukaisen ohjeistuksen rokotesuojauksesta Siun soten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastiloissa työskentelevien henkilöiden osalta.

Ohjeistuksen mukaisesti Siun soten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastiloissa sekä kotihoidossa toimivilla vakituisilla ja lyhytaikaisilla työntekijöillä, työharjoittelussa tai opetusjaksolla olevilla opiskelijoilla tulee ammattiryhmästä ja työtehtävästä riippumatta olla:

- rokotuksen tai sairauden antama suoja tuhkarokkoa ja vesirokkoa vastaan,
- rokotuksen antama suoja influenssaa vastaan influenssaepidemiakauden aikana ja
- lisäksi pääsääntöisesti imeväisikäisiä hoitavilla tulee olla rokotuksen antama suoja hinkuuskää vastaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiloja ovat esimerkiksi vastaanotot, vuodeosastot, suun terveydenhuolto, neuvolat, näytteenotto, ensihoito sekä asumispalveluyksiköt. Tämä ohje koskee kaikkia kyseisissä tiloissa pääsääntöisesti työskenteleviä Siun soten ja ulkoistettujen palvelujen työntekijöitä ja opiskelijoita ammattiryhmästä ja työtehtävästä riippumatta. Rokotussuojaa ei voi korvata suojausten käytöllä.

Rokotesuojaus koskee siis myös kiinteistön omistajan hankkimia ulkopuolisia rakennustyöntekijöitä tai korjaajia. Tämä on huomioitava hankintoja tehtäessä.

2.10 Hankintapäätös pienhankinnoissa

Hankintapäätös on tehtävä kaikissa yli 5000 euron hankinnoissa kirjallisesti ja se on perusteltava. Hankintapäätökseen tulee antaa myös hankintaohje- ja oikaisuvaatimusohjeet, ei kuitenkaan markkinaoikeuteen. Käytännössä pienhankinnasta tehdään normaali viranhaltijapäätös ja sen liitteenä olevat valitusohjeet riittävät. Jos tavarasta tai palvelusta on kuitenkin olemassa hankintatoimen hyväksymä vuosisopimus, erillistä hankintapäätöstä sopimuksen mukaisesta tilauksesta ei tarvita.

Jos hankintapäätös annetaan Pohjois-Karjalan hankintatoimen tehtäväksi vain Nurmeksien kau- punkia koskevassa hankinnassa, on hankintapäätöksen siirtämisestä tehtävä viranhaltijapäätös tai toimielinpäätös hallintosäännön hankintarajojen mukaisesti.

Kunnanhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien tai viranhaltijoiden päätöksiin haetaan oikaisua kuntalain 134 §:n mukaisesti. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voi valittaa kuntalain 135 §:n mukaisesti hallinto-oikeuteen.

Kunnallishallinnossa valituksen voi tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomaisen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Hankintaa koskevat asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia. Julkisuuslaissa säännellään kansalaisten ja asianosaisten oikeudesta saada tietoa viranomaisen toiminnasta ja asiakirjoista. Julkisuuslain mukaan tarjoukset tulevat julkisiksi viimeistään silloin, kun sopimus on tehty. 1.6.2017 päivitetyn Kuntalain mukaan myös pienhankintojen hankintapäätökset tulee olla julkisesti näkyvillä esim. kaupungin verkkosivuilla muiden päätösten joukossa.

Sähköisellä pienhankintaportaalilla voidaan tehdä hankinnan sähköinen tiedoksianto. Tällä tavalla säästää seitsemän päivää valitusajassa eli postituksesta aiheutuvan ajan verran. Valitusaika on 14 päivää sähköisesti toteutetussa tiedoksiannossa. Käytännössä pienhankintaportaaliin liitetään Dynastystä viranhaltijapäätös ja lähetetään tiedoksi kaikille asianosaisille eli tarjonneille.

Arvoltaan kansallisen kynnsarvon alittavissa hankinnoissa tehtyyn hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä annettuun ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintayksikölle hankintalain 132–135 §:n mukaisen kirjallisen hankinta-oikaisun.

Hankintalain soveltamisalan ulkopuolella, hankintayksiköiden omistamien osakeyhtiöiden tai muiden yksityisoikeudellisten yhteisöjen hankintapäätöksiin ei voi hakea muutosta kuntalain mukaisesti, mutta tällöin hankinta-oikaisun tekeminen on mahdollista.

Kunnallishallinnossa päätös voidaan panna lähtökohtaisesti täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos hankinta-oikaisu, oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon takia hyödyttömäksi taikka jos hankinta-oikaisun tai oikaisuvaatimuksen käsittelevät toimielin tai valitusviranomaisen kieltää täytäntöönpanon. Muutoksenhaku käy useimmiten hyödyttömäksi sen jälkeen, kun lopullinen hankintasopimus on tehty. Täytäntöönpanoa voi olla syytä lykätä ainakin niin kauan, kunnes muutoksenhaun määräaika on kulunut. Täytäntöönpanolle ei ole estettä, jos oikaisua ei ole vaadittu oikaisuvaatimusajan kuluessa. Jos oikaisua on vaadittu, täytäntöönpanoa on syytä lykätä, kunnes hankinta-oikaisu tai oikaisuvaatimus on ratkaistu. Täytäntöönpanon lykkäämisen tarpeellisuutta tulee tapauskohtaisesti harkita, jos muutoksenhakuprosessi jatkuu hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeus voi valittajan vaatimuksesta tarvittaessa myös kieltää sopimuksen täytäntöönpanon.

Nurmeksien kaupungin poisto-ohjeen mukaisesti alle 10 000 euron hankinnat kirjataan vuosikuluksi, eikä niitä aktivoida poisto-ohjelmaan. Yli 10 000 euron aktivoitavista hankinnoista on ilmoitettava kirjanpitoon.

2.11 Hankintapäätös kansallisissa ja EU-hankinnoissa

Kansallisten ja EU- kynnsarvojen hankintapäätöksen tekee yleensä hankintatoimen hankintapäällikkö. Tilajataho luonnollisesti osallistuu mahdolliseen laatuvertailuun ja antaa hyväksyntänsä hankintapäätöksen teolle. Tällöin hankintatoimi myös vastaa mahdoll. oikaisuvaatimuksista tai markkinaoikeusprosessiin liittyvästä työstä. Kilpailutusprosessi on sähköinen, joten myös tiedoksianto sekä sopimuksen allekirjoitus hoidetaan sähköisesti.

Jos hankintapäätös annetaan Pohjois-Karjalan hankintatoimen tehtäväksi vain Nurmeksen kaupunkia koskevassa hankinnassa, on hankintapäätöksen siirtämisestä tehtävä viranhaltijapäätös tai toimielinpäätös hallintosäännön hankintarajojen mukaisesti.

2.12 Markkinaoikeuskäsittelystä

Asianosaisen tulee tehdä valitus markkinaoikeuteen valitusajan puitteissa, joka on nykyisin sähköisillä menetelmillä kaikissa hankinnoissa 14 päivää tiedoksiannosta (lähetyspäivää ei lasketa).

Mikäli hankintayksikkö oikaisee päätöksen hankintaoikaisella siten että valittaneella ei ole enää oikeussuojan tarvetta, markkinaoikeus voi poistaa asian käsittelystä. Mikäli hankinta-asiasta on valitettu markkinaoikeuteen, hankintayksikkö voi järjestää hankinnan väliaikaisesti tilaamalla hankintamenettelyyn osallistuneelta (yleensä voitavalta) tai aiemmalta toimittajalta. Väliaikaisen järjestelyn tulee olla oikeasti väliaikainen ja se raukeaa markkinaoikeuden päätöksen myötä.

Markkinaoikeusprosessi voi kestää jopa vuoden.

2.13 Hankinnan keskeyttäminen

Hankinta voidaan keskeyttää ja aloittaa uudelleen, jos esimerkiksi tarjouspyyntö on osoittautunut hankintayksikön resursseille liian laajaksi, jos tarjouspyynnön sisältä on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi taikka virheelliseksi tai jos tarjouspyynnössä ei ole osattu ottaa huomioon kaikkia olennaisia hankintaan vaikuttavia tekijöitä.

Muita keskeyttämisperusteita ovat mm. seuraavat:

ei ole saatu lainkaan tarjouksia tai mikään tarjouksista ei vastaa tarjouspyyntöä, suunnitelmat ovat muuttuneet tarjouskilpailun aikana olennaisesti tai todellista kilpailutilannetta ei ole syntynyt, koska hankinnasta on saatu vain yksi, useimmiten liian kalliiksi osoittautunut tarjous.

Hankintayksiköllä on velvollisuus keskeyttää hankinta myös silloin, kun tarjouspyyntöön sisältyy hankintalain vastainen vertailuperuste eikä asiaa voi enää oikaista. Jos hankintayksikkö havaitsee virheen tarjouskilpailun aikana, hankintaa voidaan korjata kesken tarjouskilpailun julkaisemalla korjattu hankintailmoitus.

2.14 Hankintojen puitesopimus

Pohjois-Karjalan hankintatoimi kilpailuttaa neljän vuoden välein hankintojen puitesopimukset. Voimassa olevat, Nurmeksen kaupunkia koskevat sopimukset löytyvät ClouDia-verkkopalvelusta.

Puitesopimuksien kilpailutuksen lähestyessä hankintatoimi tiedustelee kuntien kiinnostusta osallistua puitesopimukseen. Tiedustelu tulee kaupungin hankintavastaavien sähköpostilistalle: talousjohtajalle, tekniselle johtajalle, hallintojohtajalle, kuntatekniikan päällikölle sekä hyvinvointipalveluiden yleiseen sähköpostiin.

Hankintavastaavat vastaavat kilpailutuksissa mukana olemista oman tietämyksensä mukaisesti tai lähettävät kyselyn edelleen asianomaiselle taholle organisaatiossa vastattavaksi. On tärkeää, että toimialoilla tiedotetaan henkilöstölle sopimukseen liittymisestä ja tiedustellaan kokemuksia sopimusten kautta hankittujen palveluiden käytännöllisyydestä ja laadusta suoraan käyttäjiltä.

Jos kaupunki päättää osallistua hankintatoimen järjestämään puitesopimuksen kilpailutukseen, annetaan ennen kilpailutusta arvio hankintakauden aikana hankittavasta määrästä, mahdolliset kokemukset aiemmalta hankintakaudelta sekä toiveet kilpailutusta varten. Ennen puitesopimusten kilpailutusten julkaisua on mahdollista esittää toiveita kilpailutettavien tuotteiden laadusta.

Jos kaupunki päättää osallistua hankintojen puitesopimuksen kilpailutukseen, tulee hankintatoimelle lähetettävä vastausviesti lähettää myös Nurmeksen kirjaamoon.

Markkinaoikeuden uuden linjauksen mukaan voimassa oleviin sopimuksiin ei saa liittää tahoja kesken sopimuskauden. Jos tarvetta kyseisille tuotteille kauden aikana on ja ei ole tiedossa omaa selkeää ja kokonaisedullista hankintakanavaa, on puitesopimukseen liittyminen suositeltavaa.

Voimassa olevien puitesopimusten mukaisista hankinnoista saa tietoa Cludia verkkopalvelun sopimuksista sekä osoitteesta hankinta@jns.fi

3 TIIVISTELMÄ HANKINTAPÄÄTÖKSISTÄ

Hankinnan arvo	Hankintatapa	Päätöksentekotapa
alle 5000 euroa	Suorahankinta, halutessa myös pienhankintaportaali ja tarjouspyyntö kolmelta toimittajalta	Suora tilaus, ei viranhaltijapäätöstä
alle 5000 euroa, puitesopimus olemassa	Hankinta puitesopimuksen mukaiselta toimittajalta	Suora tilaus, ei viranhaltijapäätöstä
Yli 5000 euroa, alle kansallisen rajan	Pienhankintaportaalin kautta	Pienhankintaportaalin päätös, viranhaltijapäätös
Yli 5000 euroa, puitesopimus olemassa	Hankinta puitesopimuksen mukaiselta toimittajalta	Suora tilaus, ei viranhaltijapäätöstä
Yli kansallisen hankinnan rajan	Hankinta HILMAssa, yhteistyö Pohjois-Karjalan hankintatoimen kanssa	Hankinnan arvon mukaan viranhaltijapäätös tai luottamuselinpäätös hankinnasta tai päätöksenteon siirtämisestä hankintatoimelle
Yli kansallisen hankinnan rajan, puitesopimus olemassa	Hankinta puitesopimuksen mukaiselta toimittajalta	Suora tilaus, ei viranhaltijapäätöstä
Puitesopimukseen liittyminen ja option käyttö		Päätöksen ilmoitus hankintatoimelle ja kirjaamoon hallintosäännön päätösrajojen mukaisesti

Lisätietoja:

Salla Ovaskainen
talousjohtaja

p. 040 104 1302

salla.ovaskainen@nurmes.fi

Kirkkokatu 14 | 75500 NURMES

Taitto:

Jarmo Komsa | suunnitteluavustaja, Nurmeksen kaupunki

